

Dosarul nr. 2rac-161/19

Prima instanță: Judecătoria Bălți, sediul Central (jud. A. Donos)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. Iu. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu)

DECIZIE

29 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Instituția Medico-Sanitară Publică „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Instituția Medico-Sanitară Publică „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” împotriva Întreprinderii Individuale „Esin-S” cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă:

La 01 noiembrie 2016, Instituția Medico-Sanitară Publică „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” (în continuare IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți”) a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎI „Esin-S” solicitând încasarea datoriei în sumă de 38727,97 de lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 20271,17 lei și a taxei de stat în sumă de 1769,97 de lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că între IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” în calitate de locator și ÎI „Esin-S” în calitate de locatar a fost încheiat contractul de locațiune nr.01/10 din 11 ianuarie 2010. La 01 ianuarie 2013, conform cererii depuse de către ÎI „Esin-S”, prin decizia Consiliului municipal Bălți nr.13/39 din 29 noiembrie 2012 contractul a fost prelungit prin acordul adițional nr.1 din 01 ianuarie 2013 până la data de 01 ianuarie 2014. Conform pct.3.2 al contractului de locațiune, chiria se achită lunar în rate până la data de 20 a fiecărei luni. Din momentul încheierii contractului de locațiune și pe perioada acestuia, ÎI „Esin-S” a înregistrat restanțe la plata chiriei, fapt confirmat prin hotărârea din 03 mai 2012 a Judecătoriei Bălți, precum și prin hotărârea din 21 iunie 2013 a Judecătoriei Bălți.

Totodată, a indicat că la 30 octombrie 2015 a parvenit raportul executorului judecătoresc Natalia Buzurniuc privind totalul sumelor încasate forțat de la ÎI „Esin-

S”, ca urmare a executării hotărârilor judecătorești din 03 mai 2012 și din 21 iunie 2013.

Reclamantul a menționat că ÎI „Esin-S” refuză să-și onoreze benevol obligațiile contractuale, a acceptat facturile fiscale eliberate în acest sens și a acumulat o datorie în sumă totală de 38727,97 de lei. ÎI „Esin-S” a fost somată de nenumărate ori prin reclamațiile nr.01.23/877 din 17 decembrie 2015 și nr. 01.23/121 din 08 februarie 2016, fiindu-i prezentate copiile proceselor-verbale ale decontărilor reciproce nr. 01.23/258 din 23 martie 2016 și nr. 01.23/403 din 23 mai 2016, însă nu a achitat datoria. Întrucât datoria este o obligație pecuniară care nu a fost executată în termenul stabilit, a considerat necesar încasarea dobânzii de întârziere în baza art.619 alin.(2) și art.585 Cod civil, conform cărora obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Astfel, dobândă calculată constituie suma de 20271,17 lei.

Prin încheierea din 04 noiembrie 2016 a Judecătorei Bălți s-a aplicat sechestrul pe mijloacele bănești aflate în contul bancar a ÎI „Esin-S” în limitele valorii acțiunii în sumă de 58999,14 lei.

Prin hotărârea din 02 martie 2018 a Judecătorei Bălți, sediul Central, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de către IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” și s-a încasat de la ÎI „Esin-S” în beneficiul IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” datoria în sumă de 38727,97 de lei, dobânda de întârziere în sumă de 20271,17 lei și cheltuielile de judecată pentru taxa de stat în sumă de 1769,97 de lei.

Prin decizia din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul declarat de ÎI „Esin-S”, reprezentată de avocatul Tatiana Guțu; s-a casat integral hotărârea din 02 martie 2018 a Judecătorei Bălți, sediul Central, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” împotriva ÎI „Esin-S” cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată și s-a emis o nouă hotărâre după cum urmează: s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” împotriva ÎI „Esin-S” cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

Prin decizia suplimentară din 07 februarie 2019 a Curții de Apel Bălți s-a admis cererea ÎI „Esin-S”, reprezentată de avocatul Tatiana Guțu privind emiterea deciziei suplimentare și s-au încasat de la IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” în beneficiul ÎI „Esin-S” cheltuielile de judecată în sumă de 6327,47 de lei.

La 29 ianuarie 2019, conform sigiliului oficiului poștal (Vol.II, f.d.14), IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului s-a invocat că poziția instanței de apel este neîntemeiată și contradictorie, în discordanță cu circumstanțele cauzei examinate, emisă părțitor în defavoarea reclamantului, fiind neglijate o serie de norme legale. În opinia sa, instanța de fond a examinat cauza corect, multiaspectual, obiectiv și a emis o hotărâre legală și întemeiată.

Referitor la termenul de înaintare acțiunii, a menționat că instanța de apel eronat a conchis că sunt tardive pretențiile de plată pentru perioada iulie 2013-31 octombrie

2013. Or, instanța de fond corect a stabilit că argumentele invocate de avocatul pârâtului au fost combătute prin actele cauzei și anume prin procesele-verbale ale decontărilor reciproce care atestă că până la finele anului 2015 intimatul achita periodic sume pentru stingerea datoriilor formate în baza raporturilor de locațiune. La 31 decembrie 2015 datoria pentru perioada 01 ianuarie 2015-31 decembrie 2015 constituia suma de 38727, 97 de lei. În anul 2016, până la depunerea acțiunii la 01 noiembrie 2016, nu au fost efectuate plăți. Astfel, din data ultimei plăți urmează a fi calculat termenul de prescripție, ceea ce a fost neglijat de instanța de apel. Or, achitățile efectuate de către intimat pe parcursul anilor 2015 constituie și acțiunile în sensul art. 277 alin.(1) lit. b) Cod civil care denotă că pârâtul recunoaște datoria. Totodată, a indicat că nu cunoștea intențiile intimatului și limita achitării datoriei. Mai mult, datoria o achita în rate și crea aparența de bună-credință, principiu ce guvernează raporturile contractuale. Însă în anul 2016, când pârâtul a încetat să mai achite, a stabilit că datoria pentru perioada iulie 2013-decembrie 2013 este posibil de recuperat doar prin înaintarea unei acțiuni în instanța de judecată. În ceea ce vizează argumentul instanței de apel referitor la adresarea în instanță imediat în prima lună când debitorul a intrat în întârziere, a menționat că însăși instanța de fond a indicat că chiria pentru anul 2013 a fost stabilită în mărime de 81489,37 de lei, or, cuantumul chiriei părțile contractante l-au stabilit anual și nu lunar. În temeiul art. 272 alin. (1) Cod civil termenul de prescripție pentru încasarea datoriilor pentru locațiune pentru anul 2013 începe să curgă imediat după sfârșitul anului 2013, anume din 01 ianuarie 2014 și expiră la 01 ianuarie 2017. Respectiv, acțiunea înaintată la 01 noiembrie 2016 se încadrează în termenul de prescripție prevăzut la art. 267 Cod civil. Acest aspect atestă că instanța de apel a aplicat și a interpretat eronat art. 267, 277 Cod civil.

De asemenea, a declarat că o altă poziție eronată reținută de instanța de apel privind respingerea cerințelor ce vizează datoria pentru perioada noiembrie 2013-decembrie 2013 este rezilierea contractului de locațiune nr.1/13 din 01 ianuarie 2013. La acest capitol, instanța de apel își asumă atribuțiile și competențele unei părți contractante invocând rezilierea contractului de locațiune în temeiul amestecului locatorului în activitatea locatarului. Or, rezilierea contractului ca și încheierea acestuia este o prerogativă exclusivă a părților contractante. Aici fiind relevante prevederile art. 748 Cod civil, care nu au fost aplicate de instanța de apel. Pct.5.3 din contractul de locațiune indică expres despre rezilierea contractului la cererea părților. Cu toate că temeiul invocat de instanța de apel este stipulat în contract, însă locatarul nu a invocat acest temei nici pe cale extrajudiciară și nici în instanțele de judecată inferioare. De altfel, în prezenta cauză, rezilierea contractului nici nu a fost obiect dedus judecății. Astfel, a fost admisă depășirea limitelor examinării de către instanța de apel, care s-a expus asupra unor chestiuni care nu au constituit obiect de examinare.

Recurentul a afirmat că ÎI „Esin-S” nu a înaintat obiecții asupra sistării energiei electrice și a apei, semnând actul respectiv. La fel, din dispozitivul instanței de apel nu se deduce clar cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca fiind tardivă sau ca neîntemeiată. Or, pârâtul a solicitat respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată, dar nu ca fiind tardivă. Instanța de apel în partea descriptivă invocă atât tardivitatea cerințelor, cât și netemeinicia din motivul rezilierii contractului.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 01 noiembrie 2018, iar la 29 noiembrie 2018 a fost expediată în adresa recurentului, conform scrisorii de însoțire (Vol.I, f.d.217) și a fost recepționată la 03 decembrie 2018, conform avizului de recepție (Vol.I, f.d.219). Astfel, recursul declarat la 29 ianuarie 2019, conform sigiliului oficiului poștal (Vol.II, f.d.14), este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 17 aprilie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” și va casa integral decizia din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți și decizia suplimentară din 07 februarie 2019 a Curții de Apel Bălți cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sânt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatul 2 al aceluiași articol prevede că se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; c) a interpretat în mod eronat legea.

Din art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă se distinge că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform art. 875 Cod civil, în redacția în vigoare la înființarea raporturilor de locațiune, prin contractul de locațiune, o parte (locator) se obligă să dea celeilalte părți (locatar) un bun determinat individual în folosință temporară sau în folosință și posesiune temporară, iar aceasta se obligă să plătească chirie.

Materialele cauzei atestă, circumstanțe constatate și de instanțele ierarhic inferioare, că la 11 ianuarie 2010 între IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți”, în calitate de locator și ÎI „Esin-S”, în calitate de locatar, a fost încheiat contractul de locațiune nr. 01/10, în baza deciziei Consiliului Municipal Bălți nr. 7/68 din 24 septembrie 2009 (Vol.I, f.d.7-9). În temeiul pct.2.2. din contract s-a convenit transmiterea în posesiune și folosință temporară, cu plată, spațiul în subsolul Centrului de Sănătate nr. 1, din xxxxx, cu suprafața de 216,6 mp, atelier pentru reparația articolelor de tehnică medicală (Vol.I, f.d.7).

La 11 ianuarie 2010 a fost semnat actul de primire-predare de către ambele părți contractante (Vol.I, f.d.13).

Conform pct.2.3 din contract, contractul de locațiune a fost încheiat pentru perioada 24 septembrie 2009-24 septembrie 2012. Concomitent, conform pct. 3.1 din contract, chiria pentru locațiune s-a stabilit anual în sumă de 72253,00 de lei, conform calcului-anexa nr.1 (Vol.I, f.d.12), iar conform pct. 3.2 - achitarea lunară în rate până la data de 20 a următoarei luni.

Aici este de precizat că plata pentru serviciile comunale, energia electrică și alte servicii nu au fost incluse în cuantumul chiriei, aspect prevăzut în pct. 3.3 din contract.

Prin decizia nr. 13/39 din 29 noiembrie 2012 a Consiliului municipal Bălți „Cu privire la examinarea cererii ÎI „Esin-S” din 11 octombrie 2012” s-a admis parțial cererea ÎI „Esin-S” din 11 octombrie 2012 și s-a permis IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” prelungirea contractului de locațiune pe termen de un an (Vol.I, f.d.14).

La 01 ianuarie 2013 între între IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți”, în calitate de locator și ÎI „Esin-S”, în calitate de locatar, a fost încheiat contractul de locațiune nr. 1/13 din 01 ianuarie 2013 a spațiului din subsolul Centrului de Sănătate nr. 1, din xxxxxx, cu suprafața de 216,6 mp, pentru perioada 01 ianuarie 2013-31 decembrie 2013 (Vol.I, f.d.94-95).

Conform pct. 3.1 din contract, chiria pentru locațiune a fost stabilită anual în sumă de 81489,37 de lei, conform calcului-anexa nr.1 (Vol.I, f.d.95 verso), iar conform pct. 3.2 - achitarea lunară în rate până la data de 20 a următoarei luni.

Prin cererea de chemare în judecată depusă la 01 noiembrie 2016, IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” invocând înregistrarea restanțelor la plata chiriei de către ÎI „Esin-S”, a solicitat de la ultima încasarea datoriei în sumă de 38727,97 de lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 20271,17 lei și a taxei de stat în sumă de 1769, 97 de lei (Vol.I, f.d.2-5).

Prima instanță a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți”, dispunând încasarea sumelor de la ÎI „Esin-S” în cuantumul solicitat prin hotărârea din 02 martie 2018 (Vol.I, f.d.134,138-142).

Prin decizia din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, drept urmare a admiterii apelului declarat de ÎI „Esin-S”, de către instanța de apel a fost casată hotărârea din 02 martie 2018 a Judecătorei Bălți, sediul Central și a fost emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii înaintate de IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” împotriva ÎI „Esin-S” cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată (Vol.I, f.d.206-216).

Colegiul relevă că instanța de apel prin ipotezele sale a constatat că acțiunea IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” este neîntemeiată și tardivă, reținând că pretențiile reclamantului sunt formulate pentru perioada iulie 2013-decembrie 2013. Astfel, în opinia instanței de apel, în situația în care acțiunea a fost înaintată la 01 noiembrie 2016, pretențiile reclamantului față de pârât pentru perioada iulie 2013-31 octombrie 2013 sunt prescrise, iar pentru perioada 01 noiembrie 2013-31 decembrie 2013, pretențiile sunt neîntemeiate.

Colegiul apreciază ca fiind pripită și eronată soluția instanței de apel, care a fost emisă în rezultatul unei cercetări superficiale a situației de fapt în raport cu normele de drept, fără a elucida circumstanțele importante pentru soluționarea litigiului, prin ce se impune casarea deciziei instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare din motivele ce succed.

Conform art. 886 alin. (1) Cod civil, în redacția în vigoare la data încheierii contractului, plata chiriei poate fi efectuată integral la expirarea termenului stabilit în contractul de locațiune. Dacă plata chiriei este stabilită pentru anumite perioade, ea trebuie efectuată la expirarea lor.

În contextul normei citate, Colegiul precizează că părțile au convenit conform pct. 3.1, 3.2 din contract precum că chiria pentru locațiune anuală constituie suma de 81489,37 de lei, conform calcului-anexa nr.1 (Vol.I, f.d.95 verso), iar conform pct. 3.2 - achitarea lunară în rate până la data de 20 a următoarei luni.

Conform art. 267 alin. (1) Cod civil, în redacția în vigoare la data adresării în instanța de judecată, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Art. 272 alin. (1) Cod civil, în vigoare în perioada de referință, statuează că termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Instanța de apel concluzionând ca fiind prescrise pretențiile reclamantului pentru perioada iulie 2013-decembrie 2013, a omis faptul că în temeiul pct. 3.1, 3.2 din contract părțile au convenit că quantumul chiriei stabilite anual, va fi achitată lunar în rate până la data de 20 a următoarei luni.

În atare circumstanțe, pornind de la faptul că cererea de chemare în judecată a fost depusă de către IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” la 01 noiembrie 2016, iar plata chiriei se efectuează în rate lunar și urmează a fi efectuată până la data de 20 a următoarei luni, se deduce că instanța de apel eronat a conchis asupra prescrierii pretențiilor anume pentru perioada octombrie 2013-decembrie 2013. Or, termenul scadent pentru rata chiriei ce urma a fi achitată în octombrie 2013, era până la data de 20 noiembrie 2013.

Subsecvent, la rejudecarea cauzei pretențiile pentru perioada octombrie 2013-decembrie 2013 urmează a fi examinate sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei acestora, or, instanța de apel a constatat tardivitatea acestora.

De asemenea, prezintă relevanță și faptul că la materialele cauzei au fost anexate înscrisuri care denotă efectuarea unor achitări de către ÎI „Esin-S” după data de 20 noiembrie 2013, doar că din actele judecătorești emise nu se disting anumite raționamente referitor la destinația acestor achitări. Or, instanța de judecată urma a determina cert pentru care perioade au fost efectuate achitățile respective, în

condițiile în care în baza raporturilor contractuale dintre IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” și ÎI „Esin-S” mai există două hotărâri judecătorești datate cu 21 iunie 2013 și 03 mai 2012 (Vol.I, f.d.187, 192-193).

Aici Colegiul notează că acest aspect este determinant pentru examinarea corectă a litigiului, or, pornind de la această premisa urmează a fi stabilit dacă a fost respectat termenul de prescripție la înaintarea pretențiilor de către IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți”.

Colegiul punctează că răspunsul executorului judecătoresc, anexat la materialele cauzei, atestă efectuarea unor transferuri în baza documentelor executorii emise conform hotărârilor judecătorești menționate, în perioada 19 mai mai 2014-26 mai 2015 (Vol.I, f.d.35).

Concomitent Colegiul reliefă că aceste sume sunt reflectate și în procesele-verbale ale decontărilor reciproce dintre IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” și ÎI „Esin-S” pentru perioada 01 ianuarie 2014-31 decembrie 2015 (Vol.I, f.d.32-33).

De altfel, recurentul în criticile aduse deciziei instanței de apel, pretinde efectuarea unor plăți periodice de către ÎI „Esin-S” în contul stingerii datoriilor, ceea ce, în opinia sa, ar presupune întreruperea termenului de prescripție.

Conform art. 277 alin. (1) Cod civil, în redacția în vigoare la data adresării în instanța de judecată, cursul prescripției extinctive se întrerupe: a) în cazul intentării unei acțiuni în modul stabilit; b) în cazul în care debitorul săvârșește acțiuni din care rezultă că recunoaște datoria. Iar conform alineatului 2 al aceluiași articol, după întreruperea cursului prescripției extinctive, începe să curgă un nou termen. Timpul scurs până la întreruperea cursului prescripției extinctive nu se include în noul termen de prescripție extinctivă.

În această succesiune logică, în situația în care prima instanță cu referire inclusiv și la înscrisurile menționate anterior, a constatat ca fiind întrerupt termenul de prescripție, instanța de apel urmează a verifica aceste împrejurări pentru a exclude după caz pertinența acestora, în condițiile în care recurentul insistă că achitățile efectuate au dus la întreruperea termenului de prescripție (Vol.I, f.d.41).

În consecință, Colegiul relevă că la rejudecarea cauzei pentru a exclude dubiile/incertitudinile ce vizează respectarea/nerespectarea termenului de prescripție la înaintarea pretențiilor, instanța de apel urmează să determine dacă plățile efectuate către IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” de către ÎI „Esin-S” sunt pentru stingerea datoriei conform hotărârilor judecătorești anterioare sau reprezintă acțiuni de recunoaștere a datoriei.

Colegiul învederează că instanța de apel cu referire la pct. 5.3.6 din contractul de locațiune nr. 1/13 din 01 ianuarie 2013-amestecul locatorului în activitatea economică a locatarului, a respins ca fiind neîntemeiate pretențiile reclamantului pentru perioada 01 noiembrie 2013-31 decembrie 2013, constatând rezilierea contractului. În acest sens, invocând formarea de către reclamant la 04 noiembrie 2013 a unei comisii de verificare și ca rezultat a fost întocmit actul de sistare a energiei electrice și a apei din motivul neachitării de către ÎI „Esin-S” a datoriei la contractul de locațiune.

Prin prisma alegațiilor recurentului aduse la această concluzie a instanței de apel, Colegiul evocă prevederile art. 737 alin. (1) Cod civil, conform cărora

rezoluțiunea contractului operează prin declarație scrisă față de cealaltă parte. Or, în contextul art. 747 alin. (2) Cod civil, la reziliere, art. 737 se aplică în modul corespunzător.

În această ordine de idei, Colegiul accentuează că desființarea contractului pe cale de reziliere poate avea loc prin convenția părților sau pe cale unilaterală, prin manifestarea de voință a părții interesate. Rezilierea ca și rezoluțiunea operează prin declarația în acest sens scrisă față de cealaltă parte. Contractul fiind considerat desființat din momentul în care declarația a parvenit celeilalte părți. Sarcina probei notificării părții adverse fiind imputată părții care a expediat declarația.

Conform art. 748 Cod civil, (1) dacă motivul rezilierii constă în neexecutarea unei obligații contractuale, rezilierea este admisibilă numai la expirarea fără rezultat a unui termen de remediere (termen de grație) sau după o somație rămasă fără efect. Dispozițiile art.709-711 se aplică în modul corespunzător. (2) Contractele cu executare succesivă în timp pot fi reziliate de orice parte pentru motive întemeiate, fără respectarea unui termen de grație sau de somație. Există motiv întemeiat atunci când, luându-se în considerare toate împrejurările cazului și interesele ambelor părți, nu se poate pretinde nici uneia dintre ele continuarea raporturilor contractuale pînă la expirarea termenului de grație sau de somație. (3) Cel îndreptățit poate rezilia contractul doar într-un termen rezonabil, după ce a cunoscut sau a trebuit să cunoască motivul rezilierii. (4) Dacă, după reziliere, prestațiile efectuate nu mai prezintă interes pentru cel îndreptățit să rezilieze, el poate extinde rezilierea și asupra acestor prestații. În cazul restituirii prestațiilor efectuate, art.731 și 738 se aplică în modul corespunzător.

Colegiul accentuează că pct. 5.3.6 din contractul de locațiune invocat de către instanța de apel este inclus în capitolul V din contract-condițiile de modificare și reziliere a contractului, iar acest punct din contract constituie temei de reziliere a contractului de locațiune la cererea părților (Vol.I, f.d.94 verso).

Succesiv, Colegiul constată lipsa la materialele cauzei a unei declarații privind rezilierea contractului de locațiune, în condițiile în care ca natură juridică, este o acțiune personală, în realizare. În speță, nu a fost pretinsă rezilierea nici pînă la adresarea în instanța de judecată, nici după promovarea acțiunii, cel puțin anumite înscrisuri/probe în acest sens la materialele cauzei lipsesc. Or, instanța de apel a constatat rezilierea de către IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” a contractului de locațiune încheiat cu ÎI „Esin-S” conform pct. 5.3.6, invocând intervenirea în activitatea economică a locatarului.

În acest context, la rejudecarea cauzei urmează a fi determinat dacă rezilierea contractului a fost constatată doar la inițiativa instanței de apel sau există o declarație a uneia din părți în acest sens, în condițiile în care legea stabilește expres necesitatea unei declarații. De altfel, punctul 5.3 din contract indică la faptul că rezilierea se realizează la cererea părții, fiind enumerate și cazurile când poate fi reziliată.

În altă ordine de idei, atâta timp cât instanța nu analizează probele care au fost administrate, nu stabilește împrejurările de fapt esențiale în cauza, nu evoca normele substanțiale și procedurale incidente și aplicarea lor în speță, soluția exprimată prin dispozitiv rămâne nesusținută și pur formală, nefiind corolarul motivelor ce o preced. Or, instanța de apel, în esență, a preluat poziția apelantului/pârâtului.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului reiterează că efectul articolului 6 § 1 din Convenție este, *inter alia*, de a plasa un „tribunal” sub o obligație de a efectua o examinare adecvată a declarațiilor, argumentelor și probelor, fără a prejudicia evaluarea acestora sau a faptului dacă ele sunt relevante pentru decizia sa.

Corelând prevederile legale procedurale naționale cu jurisprudența CtEDO referitor la obligația instanțelor naționale de a-și motiva soluțiile, Colegiul conchide că circumstanțele expuse anterior denotă că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute de art. 373 Cod de procedură civilă. Or, aceasta nu poate echivala decât cu încălcarea dreptului la un proces echitabil al reclamantului/recurentului, inclusiv dreptul de acces liber la justiție în raport cu obligația instanței de „a auzi” justițiabilii, garantat de art. 20 al Constituției Republicii Moldova și art. 6 § 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

Relevante speței sunt și prevederile art. 390 alin. (2) Cod de procedură civilă, conform cărora în cazul respingerii apelului, instanța de apel este obligată să indice în decizie motivele respingerii. Or, conform regulilor unui proces echitabil, pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, instanța de apel are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt identificate spre apreciere și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor uneia din părți.

Astfel, la rejudecarea cauzei instanța de apel urmează a lua în considerare aspectele expuse anterior și a examina cauza în ordine de apel, motivând decizia sa, inclusiv prin determinarea destinației plăților efectuate de către ÎI „Esin-S” ulterior datei de 20 noiembrie 2013; respectarea termenului de prescripție de către reclamant la adresarea în instanță în circumstanțele detaliate anterior; condițiile de reziliere a contractului și dacă a existat sau există o declarație în acest sens din partea unei din părți.

Din aceste considerente, având în vedere cerințele dreptului la un proces echitabil, precum și neelucidarea circumstanțelor importante pentru soluționarea litigiului, motivarea evazivă și lipsită de consistență a deciziei contestate, împrejurare care echivalează cu necercetarea cauzei și face imposibilă realizarea controlului judiciar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” și a casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel, în alt complet de judecată.

Totodată, pornind de la faptul că în circumstanțele expuse, s-a ajuns la concluzia de a casa decizia din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, Colegiul consideră necesar de a casa și decizia suplimentară din 07 februarie 2019 a Curții de Apel Bălți prin care s-au încasat de la IMSP „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” în beneficiul ÎI „Esin-S” cheltuielile de judecată în sumă de 6327, 47 de lei. Or, la baza emiterii deciziei suplimentare a stat decizia din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, în condițiile în care în textul deciziei suplimentare, în esență, se conchide că odată ce prin decizia din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți a fost admisă cererea de apel a pârâtului, a fost casată hotărârea primei instanțe și a fost respinsă acțiunea reclamantului, ultimul urmează să suporte cheltuielile de judecată avute de partea pârâtă.

De altfel, în condițiile casării deciziei din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, este inadmisibilă existența desinestătător a deciziei suplimentare din 07 februarie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin ce se impune și casarea acesteia.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Instituția Medico-Sanitară Publică „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți”.

Se casează integral decizia din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți și decizia suplimentară din 07 februarie 2019 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Instituția Medico-Sanitară Publică „Centrul Medicilor de Familie Municipal Bălți” împotriva Întreprinderii Individuale „Esin-S” cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Victor Burduh